

התמודדות עם האכיפה לאחר המהפכה – דרכים לצמצום סיכונים בתחום הבטיחות בעבודה

פנינה שפר עמנואל, עו"ד

ראש מחלקת צווארון לבן ואחראית תחום הבטיחות בעבודה, ש. הורוביץ ושות'

תאונות עבודה – תמונת מצב

- מתחילת שנת 2022 – 51 מקרי מוות בתאונות עבודה
- הענף הקטלני ביותר- ענף הבנייה, ואחריו התעשייה
- מאות פצועים בינוני וקשה
- מגמת החמרה בשנים האחרונות, ובצדה – הגברת האכיפה (פלילית ומנהלית), שינויי רגולציה והחמרת הענישה
- מחייב נקיטת אמצעים על ידי ארגונים בהיבטי בטיחות

תאונת עבודה: שני פועלים התחשמלו למוות

העובדים התחשמלו בעת עבודתם על משאית עליה מורכבת זרוע של מנוף, שפגעה בכבל חשמל באזור חקלאי | העובדים פונו לבית החולים מאיר במצב אנוש לאחר פעולות החייאה, שם נקבע מותם

אבי איצקוביץ' | עורך 11.09.22, 16:10

קובי ברקת, כ' אלול תשפ"ב 12:39 16/09/2022

צעיר נהרג בתאונת עבודה בגליל המערבי

פועל בשנות ה-20 לחייו נהרג בתאונת עבודה במגרש גרוטאות בין שפרעם לאעבלין, כאשר מלגזה שבה נהג התהפכה ומחצה אותו. צוותי כיבוי שהוזעקו למגרש הגרוטאות חילצו אותו כשהוא במצב אנוש, ומותו נקבע במקום על ידי צוות מד"א. המשטרה ומשרד העבודה פתחו בחקירת נסיבות האירוע

דותן לוי | 21.08.22, 10:33

תאונת עבודה בנמל חיפה: עובד קבלן נהרג לאחר נפילה מגובה רב

פועל שעסק בעבודות תחזוקה על מנופי חברת קוקס בנמל חיפה נפל אתמול מגובה של 30 מטר ונהרג במקום. זאת במסגרת עבודות ההגבהה של מנופי רציף הכרמל. משטרת מרחב כרמל פתחה בחקירה לבירור נסיבות המוות, ובמקביל זומן לזירה נציג של משרד העבודה

מעלית משא קרסה במלון בירושלים, עובד בן 60 נמחץ למוות

תאונת עבודה במלון VERT הצמוד לבנייני האומה: ההרוג, תושב שכונת פסגת זאב שעבד במשך יותר מ-20 שנה כאיש אחזקה במלון, ניגש לתיקון תקלה במעלית השירות של המטבח - והמעלית קרסה עליו ומחצה אותו

תאונות בענף הבנייה

המקרה הרביעי תוך שלושה ימים: עובד בניין נהרג באתר עבודה בראשל"צ

עובד בניין כבן 50 נהרג באתר עבודה בראשון לציון, לאחר שחתיכת קיר נפלה מגובה ופגעה בו • ביום ראשון האחרון מתו שני בני הדודים דיאב וחסן ותד באתר עבודה בטירת הכרמל, כמה שעות לאחר מכן נהרג בילאל ג'בארין לאחר שנפל לבור ביישוב גדיש • לפי מעקב הקבוצה למאבק בתאונות בניין ותעשייה, עד כה השנה נהרגו באתרי בנייה 22 פועלים

יאטר ואקד | 23.08.2022

תאונת עבודה קטלנית בטירת כרמל: שני פועלים נמחצו למוות ע"י מכולה

התאונה התרחשה ככל הנראה בשל קריסת מעלית חיצונית על מכולה ששיימשה כמשרד באתר; הקבלן המבצע הוא חברת עמרם אברהם; משטרת ישראל ומנהל הבטיחות פתחו בחקירה

תאונת עבודה ברעננה: קבלן נהרג בנפילה מגג בית פרטי

הקבלן, בן 64 מאזור השרון, פונה לבית החולים מאיר בכפר סבא במצב קשה, ושם נקבע מותו. מהחקירה מסתמן כי הוא ככל הנראה החליק ונפל לחצר הבית. חובש מד"א שהגיע לזירת התאונה: "מצאנו אותו שוכב באתר הבנייה כשהוא בהכרה וסובל מחבלה רב-מערכתית"

רענן בן צור | 02.08.22 | 19:05

תאונה קטלנית: פועל נהרג מחומה שקרסה בהרצליה

פועל כבן 25 נלכד תחת חומה שקרסה במהלך עבודות שיפוצים ברחוב יהודה הנשיא בעיר. כוחות ההצלה מנסים להוציא אותו מתחת למפולת, כשמצבו מוגדר אנוש

הרגולציה בתחום הבטיחות בעבודה

- הרגולציה בתחום הבטיחות בעבודה המתפרשת על פני **עשרות רבות של דברי חקיקה**, מאות נהלי מפע"ר, תקנים רשמיים, הוראות מיוחדות בהסכמים, נהלי הפעלה של ציוד הנדסי ועוד
- קיים קושי רב במעקב אחר כלל ההוראות הרלוונטיות, ועל ביצוען בפועל
- על מנת לנקוט בהליכי אכיפה מנהליים או פליליים נגד הארגון, די בקיומה של הפרה – **אין הכרח שתרחש תאונה**

הסיכונים לתאגידים ונושאי משרה בתחום הבטיחות

הליכים אזרחיים ותביעות נזיקיות

- ארגונים חשופים לתביעות בגין תאונות עבודה
- הפרת הוראות דיני הבטיחות בעבודה יכולה להיחשב כהפרה של סטנדרט הזהירות; אבל לא רק –
- גם אם לא הייתה חבות מכוח חוקי הבטיחות, עדיין ניתן לבחון אחריות בנזיקין מכוח מקורות חובה אחרים (ת"א 33986-02-15 **פלוני ואח' נ' בנק ישראל ואח'**)

הליכי אכיפה מנהליים

- שימוש גובר בשנים האחרונות בכלי אכיפה מנהליים – דוחות ביקור, צווי בטיחות, צווי שיפור, צווים להפסקת עבודה ועיצומים כספיים
- דרוש רף ראייתי נמוך – הליך מהיר ויעיל
- שיקול דעת רחב מאוד בנקיטת ההליכים
- פגיעה במוניטין של החברה ובעסקיה
- פגיעה כלכלית למבצע הבנייה וליזם

הליכים פליליים

• סוגים שונים של עבירות -

• עבירות אחריות קפידה, בהן לא נדרש יסוד נפשי - עבירות רגולטוריות

הגנה טובה בעבירות אלו תהיה **נקיטה בכל האמצעים הסבירים**

• עבירות רשלנות - כמו גרימת מוות או חבלה ברשלנות (סעיפים 304 ו-341 לחוק העונשין)

• עבירות "רגילות", הדורשות מחשבה פלילית (מודעות או "עצימת עיניים") - המתה בקלות

דעת, גרימת חבלה חמורה (סעיפים 301 ג ו-333 לחוק העונשין)

הליכים פליליים - מגמות

- מגמה של הגברת האכיפה והענישה הפלילית – ענישה משמעותית לצד עמידה של בתי המשפט על החשיבות שבהרשעת נאשמים, לצורכי הרתעה
- העמדה לדין פלילי גם במקרים שלא התרחש אירוע בטיחות – על עצם הפרת החובות הרגולטוריות
- הרחבת מעגל האחריות בפלילים (עניין **דלק**)

היום שלאחר המהפכה – הרחבת מעגלי האחריות לתחום הבטיחות בעבודה

השינויים בתקנות החדשות

- הטלת "אחריות על" משותפת ומוגדרת על **מזמין העבודה ומבצע הבנייה** לתחום הבטיחות בעבודה – המשך למגמה קיימת להרחבת האחריות
- חובות **המזמין** (היזם):
 - להקצות משאבים לתחום הבטיחות, ולפרט את אותם משאבים בכתב בהסכם מול מבצע הבנייה;
 - לחייב את מבצע הבניה לפעול להכנת תכנית בטיחות;
 - למנות אחראי לביקורת על הביצוע מטעמו, ולהקצות לו משאבים מתאימים;
 - לבחון את הדיווחים המתקבלים ממבצע הבנייה ואחראי לביקורת על הביצוע ובאחריותו, להקצות משאבים נוספים, ככל הנדרש, כדי לתת מענה לליקויים שנמצאו בתחום הבטיחות.

השינויים בתקנות החדשות – המשך

- גורמים סטטוטוריים חדשים –
- **אחראי לביקורת על הביצוע** – חובת העברת דיווחים למזמין ומבצע הבנייה
- **מנהל אתר** (לאתרים גדולים)
- נושאים נוספים שיוסדרו בתקנות החדשות:
- עיגון חובות מבצע בנייה
- הגדרת "בנייה עצמית" (פטור מחובות מזמין)
- הרחבה ועיגון אחריות ממונה על הבטיחות
- הסדרת נושא הכשרות וכשירות מנהל עבודה
- הוראות נוספות בנושאי פיגומים, גידור, תסקירים, חפירות, עבודה בגובה ועוד ועוד...

אז מה עושים?

התמודדות עם האכיפה בתחום הבטיחות בעבודה

- דגש על מניעה – נקיטת אמצעים מראש לצמצום הסיכונים

- הסטנדרט - **נקיטת כל האמצעים הסבירים**

- רף רלוונטי להגנה מאחריות פלילית ונזיקית

- אין הגדרה חוקית ממצה ל"אמצעים סבירים", **במכוון:**

"האמצעים חייבים להיות מותאמים ספציפית לנסיבותיו של כל מקרה ומקרה. אין למחוקק לא האפשרות ולא הרצון לקבוע רשימות של אמצעים, שיכול שלא יימצאו מתאימים במגוון האינסופי של האירועים הקורים בחיים, כשהמציאות כידוע עולה על כל אפשרות חזוי מראש..."

ת"פ (שלום ת"א) 5305/02 מדינת ישראל נ' תשתיות נפט ואנרגיה בע"מ

ציות ואכיפה בתחום הבטיחות בעבודה

הסכמים עם קבלנים,
ספקים, נותני שירותים
וכו' בדגש על בטיחות

נהלי בטיחות

בניית מערך בטיחות

היועצות עם גורמי
מקצוע

תכנית אכיפה פנימית

תחקור אירועי בטיחות

תכניות אכיפה פנימיות בתחום הבטיחות בעבודה

- מנגנון פנימי וולונטרי לאיתור ומניעת הפרות חוק, ווידוא ציות התאגיד ועובדיו
- כלי חשוב ומקיף להנהלת החברה, לניהול סיכונים אפקטיבי
- הנחלת תרבות ציות בארגון
- קו הגנה מפני העמדה לדין של תאגיד (הנחיית פרקליט המדינה מס' 1.14 מאוקטובר 2019)
- כלי שנתפר למידותיו של התאגיד, דינמי ומתעדכן
- הכלי המקיף והיעיל ביותר

סיכום

- המגמה כיום בתחום הבטיחות בעבודה היא של הגברת האכיפה, החמרת הענישה והרחבת מעגל האחריות באמצעות הרגולציה הקיימת והחדשה
- ארגונים ונושאי משרה שבעבר לא היו חשופים לאחריות בתחום הבטיחות בעבודה ימצאו את עצמם במעגל האחריות המידי
- ארגונים יידרשו לנקוט באמצעים ומשאבים למניעת הפרות חוק בתחום הבטיחות
- התקנות החדשות יאיצו מאוד תהליך זה, וחשוב להיערך לכך – ויפה שעה אחת קודם
- **והכי חשוב – התנהלות נכונה בנושא הבטיחות בעבודה מצילה חיים!**

שאלות?

לפרטים ויצירת קשר:

פנינה שפר עמנואל, שותפה

ראש מחלקת צווארון לבן ואחראית על
תחום הבטיחות בעבודה

טלפון: 03 567 0602

טלפון נייד: 052 833 3365

s-horowitz.com

תודה רבה על ההקשבה

